

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz-Yeterlik İnançları İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki*

The Relation Between Preservice Teachers' Sense of Self Efficacy And Attitudes Toward Teaching Profession

Can NAKİP**, Gülsen ÖZCAN***

Öz: Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın örneklemini 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan Kastamonu, Bülent Ecevit, Karabük, Abant İzzet Baysal ve Bartın Üniversitesindeki Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 193 son sınıf öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak, Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan Öğretmen Öz-Yeterlik İnancı Ölçeği ve Ünver, Bümen ve Başbay (2008) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analizlerden, yüzde ve frekans değerlerinden, pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı testinden ve Manova testinden yararlanılmıştır. Bu araştırmanın sonunda; öğretmen adaylarının cinsiyetleri, öğrenim gördükleri üniversite ve akademik ortalamalarına göre hem öğretmenlik öz-yeterlik inanç düzeyleri hem de öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırma sonuçları ayrıca, öğretmen adaylarının öğretmenlik öz-yeterlik düzeyi ile mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı ve orta düzeyde bir ilişkinin varlığını ($r=.393, p<0.05$) ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, öz-yeterlik, mesleki tutum, öğretmen adayları

Abstract: The purpose of this study is to investigate the relation between pre-service teachers' sense of self-efficacy and attitudes toward teaching profession. This research was done in springterm of 2014-2015 academic year and the sample consisted of 193 volunteering prospective teachers who were senior students of Physical Education Teaching Department in Kastamonu University, Bülent Ecevit University, Karabük University, Abant Izzet Baysal University and Bartın University. Teachers' confidence Self-Efficacy scale which was developed by Tschannen-Moran and Woolfolk Hoy (2001) and Attitude toward Teaching Profession scale which was developed by Ünver, Bümen and Başbay (2008) were used to collect data. Descriptive analysis, percentage and frequency values, Pearson Product-Moment Correlation Coefficient test and Manova test were used for statistical analysis. At the end of this research, it was seen that the variables of gender, department of university and academic achievement did not create significant difference in their level of sense of self-efficacy and attitude toward teaching profession. Results of this research also stated that there was a significant and medium-level relationship ($r=.393, p<0.05$) between the preservice students' sense of self-efficacy and attitudes toward teaching profession.

Keywords: Teaching profession, self-efficacy, professional attitude, preservice teachers

Giriş

Öğretmenler, bireyleri ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda geliştirerek toplumların gelişimine katkıda bulunurlar. Toplum ve birey arasında arabuluculuk gibi hassas bir görevi üstlenmiş öğretmenlerin yetiştirilmelerine dair ilke ve uygulamaların yansımaları ise öğrenci davranışlarında kendini göstermektedir. Bu anlamda devletin eğitim ve öğretim işinden sorumlu

* Bu çalışmanın bir bölümü birinci yazarın yüksek lisans tezinden alınmıştır.

** Beden Eğtm. Öğr., Merkez İzzet Baysal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Bolu- Türkiye, e-posta: can_nakip@hotmail.com.

*** Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Bolu-Türkiye, e-posta: gulsenozcان@ibu.du.tr.

öğretmenlerle ilgili sorgulama ve araştırmalar bir anlamda mesleğe değer katma anlamına gelmektedir.

Öğretmenlerin mesleklerine karşı kendilerini yeterli hissetmeleri öğrencileri başarıya ulaştırma ve öğrenci niteliğini geliştirme konusundaki özyeterlik inançları ile ilgilidir (Ashton, 1984; Wolfook, Rosoff ve Hoy, 1990; Riggs ve Enochs, 1990; 1994; Tschannen-Moran ve Hoy, 2001). Özyeterlik kavramı Bandura'nın (1986) sosyal öğrenme kuramı içinde yerini alırken, Bandura'ya göre özyeterlik kişinin bir işi yapma konusunda kendisine olan inancı olarak açıklanabilir. Öz yeterlik inancı (self-efficacy belief) Türkçe'ye "yetkinlik beklentisi", "öz yeterlik beklentisi", "öz yeterlik inancı", "öz yeterlik algısı" gibi çeşitli şekillerde çevrilmiştir. Bandura (1997) özyeterlik inancının, kişinin geçmiş yaşantısıyla ilgili performansları, sergileyeceği davranışa ilişkin duygusal durumu, gözlem yoluyla öğrendikleri ve sergilediği davranışlara ilişkin dışardan aldığı dönütlerden etkilendiğini belirtmektedir.

Özyeterlik inancının yüksek olması, bireylerin kendilerine daha yüksek hedefler oluşturmalarına ve verdikleri kararlarda tutarlı olmalarına neden olarak onların bilişsel süreçlerini ve motivasyonlarının yüksek olmasını sağlar. Ayrıca özyeterlik kişinin yaşantısında yeni hedefler belirlemesi, bilişsel kararlar alması, motivasyonunu artırmasının yanı sıra zorluklar karşısında tutarlı ve güçlü olmasına da yardımcı olur (Bandura, 1977; Pajares, 2002).

Öğretmenlerin mesleklerini yapabilmeye kendilerine olan güvenlerinin bir yansıması olan özyeterlik inançları, planlamadan değerlendirmeye, sınıf içi uygulamalardan okul dışı etkinliklere, toplumda model olma kimliğinden evrensel değerlerin koruyucusu olmaya kadar uzanan bir iş tanımı içinde değerlendirilmelidir. Öğretmen öz yeterlik inancı ile ilgili araştırmalar incelendiğinde ise öğretmen özyeterliliğinin yüksek ya da düşük olmasının öğrenci başarısı, akademik başarı, okula ve öğrenmeye olan tutum, sınıf içi uygulamalardaki çeşitlilik gibi konuları etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır (Ashton, 1984; Gibson ve Dembo, 1984; Ramey ve Shroyer, 1992; Soodak ve Podell, 1993; Cannon ve Scharmann, 1996; Riggs ve Enochs, 1990; Tschannen-Moran ve Hoy, 2001; Wolfook, Rosoff ve Hoy, 1990).

Öğretmenlerin mesleklerine verdikleri değer bir başka belirleyicisi ise mesleğe ilişkin tutumlardır. İnsanların bir konuya karşı inançları ile tutumları arasında güçlü bir bağ vardır. Örneğin verdiği eğitimin öğrenciler için önemi, hayata hazırlamadaki etkisi ile ilgili inancı zayıf olan bir öğretmenin öğrencilere faydalı olabilmesi, öğrencilerle ilgili olumlu görüş, hayal ve planlar kurgulaması çok zor olabilir. Nitekim bu konuda Taşkın Can, Cantürk Günhan ve Öngel Erdal'in (2005) yaptığı araştırma tutum, inanç ve davranış arasındaki olumlu ilişkiyi ortaya koymaktadır. Davranışların arkasında olan eğilimler olarak açıklanabilecek olan tutumla ilgili olarak Bilgin (1985) belli bir sosyal obje konusunda bireylerde var olan ve bilişsel, duygusal, davranışsal yanlar taşıyan gizil eğilimler, Papanastasiou (2002) ise olay, nesne ve olgulara karşı lehte ya da aleyhte duygusal eğilimler olarak tanımlamaktadır. Öğretmenlik mesleğine karşı tutum ve özyeterlilikle ilgili araştırmalar incelendiğinde tutumla ilgili (Gürbüz Türk ve Genç, 1997; Erkuş, Sanlı, Bağlı ve Güven, 2000; Akpınar, 2004; Şeker, Deniz ve Görgeç, 2005), özyeterlik ile ilgili (Dönmez, 2002; Erişen ve Çelikköz, 2003; Yaman, Koray ve Altunçekiç, 2004; Akbaş ve Çelikkaleli, 2006; Çapri ve Kan, 2007) yürüttüğü çalışmalara rastlanmıştır. Bunun yanı sıra, öğretmenler ve aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mesleki özyeterlik inançları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların yetersiz olduğu görülmektedir (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Çapri ve Çelikkaleli, 2008, 2004; Oğuz ve Topkaya, 2008; Çakır, 2005). Bu araştırma ile alandaki eksikliğe yapılacak katkının yanı sıra, öğretmen adaylarının sahip olması gereken özyeterlik ve mesleğe ilişkin tutumlarının tespit edilerek öğretmen yetiştiren programların etkililiği hakkında da fikir edinilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile mesleki tutumları arasındaki ilişkiyi, cinsiyet, öğrenim görülen üniversite ve akademik ortalama değişkenlerini de dikkate alarak incelemektir.

Yöntem

Bu çalışma durum tespitine dayalı ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. Tarama modeli, geçmişte ya da o anda varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimleyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan her neyse onları değiştirme ve etkileme çabası yoktur. Temel amaç elde edilen verilerle durum tespiti yapmaktır (Karasar, 1984).

Evren ve örneklem

Bu araştırmanın evreninde 2014-2015 öğretim yılı bahar dönemi'nde Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan Kastamonu, Bülent Ecevit, Karabük, Abant İzzet Baysal ve Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümün'de öğrenim gören 248 son sınıf öğretmen adayı bulunmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan 193 öğrenci ise bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde araştırmacıların Batı Karadeniz Bölgesinde yaşıyor olmalarından dolayı kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2009). Araştırmanın son sınıf öğrencileri arasında yapılmasının nedeni, öğretmen adaylarının üç yıllık bir eğitim programlarından geçmiş olmaları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi, duyu ve becerilerin birçoğunu edinmiş olma olasılıklarının araştırmanın problem durumuna uygunluğudur.

Veri toplama araçları

Öğretmen öz-yeterlik inancı ölçeği: Beden eğitimi öğretmen adaylarının, öğretmen öz-yeterlik inanç düzeylerini belirlemek için Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından geliştirilen "Teachers' Sense of Efficacy Scale" (TSES-Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği)'nin uzun formu kullanılmıştır. Bu ölçek, Bandura'nın öğretmen yeterliği ölçeği temel alınarak geliştirilmiştir. Ölçeğin faktör yapısı, geçerlik, güvenilirlik, öğretmen ve öğretmen adaylarına uygunlukları farklı çalışmalarda test edilmiştir (Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2001). Ölçeğin son hali, her biri 8 madde içeren üç alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar; öğrenciyle kaynaşmada yeterlik, öğretimsel stratejilerde yeterlik, sınıf yönetiminde yeterlidir. Maddeler dokuzlu dereceleme sistemine göre hazırlanmış ve "1=Yetersiz; 3=Çok az yeterli; 5=Biraz yeterli; 7=Oldukça yeterli; 9=Çok yeterli" şeklinde puanlanmıştır. Toplam puan değerlendirilirken, her bir soruya verilen cevapların aritmetik ortalamasına bakılmaktadır. Ortalama 9'a ne kadar yakınsa, öğretmen öz-yeterliğinin de o kadar yüksek olduğu anlamına gelir. Ölçeğin güvenilirlik değerleri; toplam öz-yeterlik puanı için 0,94; öğrenciyle kaynaşmada yeterlik için 0,87; öğretimsel stratejilerde yeterlik için 0,91; sınıf yönetiminde yeterlik için 0,90'dır (Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2001). Öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin Türkçeye uyarlaması Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar, 628 Türk öğretmen adayı üzerinde yaptıkları çalışma sonunda, güvenilirlik değerlerini; toplam öz-yeterlik puanı için 0,93; öğrenciyle kaynaşmada yeterlik için 0,82; öğretimsel stratejilerde yeterlik için 0,86; sınıf yönetiminde yeterlik için 0,84 bulmuştur. Ölçeğin toplam Alpha güvenilirlik katsayısı ise 0,95 olarak bulunmuştur (Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya, 2005).

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyini ölçmek için Ünver, Bümen ve Başbay (2008) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. 5'li likert tipinde olan ölçek yirmi dört olumlu, on olumsuz olmak üzere toplam 34 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki olumsuz maddeler, 2., 5., 6., 7., 8., 15., 20., 21., 30., 32. Maddelerdir. Bu maddelerde dereceler "tamamen katılıyorum, çoğunlukla katılıyorum, orta düzeyde katılıyorum, kısmen katılıyorum, hiç katılmıyorum" şeklinde düzenlenmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 170, en düşük puan ise 34'dür. Ölçeğin ölçüt ölçek geçerliliğini belirlemek amacıyla Erkuş, Sanlı, Bağlı ve Güven (2000) tarafından geliştirilen 23 maddelik beş dereceli öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Her iki ölçekte yer alan maddeler aynı forma yazılarak 2005 öğretim yılı güz yarıyılında 140 eğitim fakültesi öğrencisine uygulanmıştır. Öğrencilerin her iki ölçekten almış oldukları toplam puanları arasındaki pearson korelasyon değeri .89 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin güvenilirliğini tespit etmek için test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ve Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı kullanılmıştır. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmenlik programlarında 2003-2004 öğretim yılı bahar yarı yılında öğrenim görmekte olan 116 eğitim fakültesi öğrencisine 4 hafta ara ile iki kez uygulanması sonucu elde edilen puan kararlılığına ilişkin güvenilirlik katsayısı .72 bulunmuştur.

Ölçeğin İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmenlik programlarında öğrenim gören 449 öğrenciye uygulanan maddelerinden elde edilen Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise .93 olarak bulunmuştur. Bu araştırmadaki verilerden elde edilen Cronbach Alpha güvenilirlik değeri ise .71dir.

Verilerin analizi

Verileri çözümlenmek amacıyla SPSS paket programı yardımıyla betimsel analiz tekniklerinden ıradayüzde ve frekans değerlerinden, pearson momentler çarpımı kolerasyon katsayısı testinden ve Manova testinden yararlanılmıştır. Manova bağımlı değişkenler arasında ilişkinin olması durumunda anlamlıdır. Manova tekniğinde grup ortalama puanlarını karşılaştırmada çok değişkenli pek çok test bulunmaktadır. Wilks Lambda bunlar arasında sıklıkla kullanılır. Grup ortalamalarının karşılaştırılmasında kullanılan bir başka istatistik Wilks lambda ile hemen hemen aynı sonucu veren F istatistiğidir (Büyüköztürk, 2009). Bu araştırmada da F değerine göre veriler çözümlenmiştir. Aynı zamanda manova istatistik işleminin yapılmasının sebeplerinden biri de öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı öz-yeterlik düzeyleri ile tutumları arasında anlamlı ilişki bulunmuş olmasıdır ($p < 0.05$). Diğer yandan araştırmanın veri analizinde kullanılan pearson momentler çarpımı kolerasyon katsayısı bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve büyüklüğünü belirten ölçümdür. Bu katsayı, (-1) ile (+1) arasında bir değer alır. Pozitif değerler direk yönlü doğrusal ilişkiyi; negatif değerler ise ters yönlü bir doğrusal ilişkiyi belirtir. Korelasyon katsayısı 0 ise söz konusu değişkenler arasında doğrusal bir ilişki yoktur (Baykul, 1996).

Bulgular ve tartışma

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri İle Mesleğe Yönelik Tutumlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	F	P
Öğrenci Katılımı	Kadın	84	56,91	11,144			
	Erkek	109	54,66	9,694		2,254	,135
Öğretim Stratejileri	Kadın	84	57,38	8,685			
	Erkek	109	56,24	9,407		,736	,392
Sınıf Yönetimi	Kadın	84	57,45	7,820		,001	,982
	Erkek	109	57,42	9,859			
Öz-yeterlik Toplam	Kadın	84	171,75	23,994			
	Erkek	109	168,33	27,758	1-191	0,809	0,370
Tutum Toplam	Kadın	84	141,96	22,130	1-191	2,407	
	Erkek	109	136,91	22,615			

Tablo 1’de görüldüğü gibi beden eğitimi öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre mesleki öz-yeterlik inanç düzeylerinin hiçbir alt boyutunda ve toplam öz-yeterlik puanlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$). Kadın öğrencilerin toplam öz-yeterlik inanç

düzeyleri $\bar{X}=171,75$, erkek öğrencilerin ise $\bar{X}=168,33$, $F(1-191) = 0,809$, (Alınabilecek en yüksek öz-yeterlik inanç puanı 216'dır).

Cinsiyetler arasında fark çıkmamasının sebebi düşünüldüğünde ise, öğrencilerin eğitim-öğretim hayatı boyunca, özellikle lisans eğitimleri esnasında benzer öğrenme yaşantılarından geçip, benzer öğretim programlarından mezun olmaları, öğretmenlik mesleğine karşı cinsiyete özel bir eğitim almamış olmaları ile ilgili olabileceği gibi, hayatın içinde kız erkek ayırımına yönelik yetiştirme farkının ve kültürün özellikle kız çocuklar üzerindeki geleneksel baskının azalmış olmasıyla da ilgili olabilir. Nitekim Aslan (2002), geleneksel ailelerde kız ve erkek çocuklar arasında yapılan ayırım nedeniyle, kız çocuklarının eğitim olanaklarından yararlanmalarının engellendiğini, ailelerin kız çocuklarına bakış açılarının, evinin kadını olması ve bunun için de eğitim olanaklarından yararlanmalarına gerek olmadığı yönünde olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla modern ailede kız evlat aleyhine oluşan ayırımın kalktığı, kız ve erkek çocukların benzer fırsatlarla karşılaştığı görülmektedir. Diğer yandan erkek ve kadın öğrencilerin öğretmenlik mesleğini yapmak üzere bir programda yetişiyor olmaları onların bu konuda olumlu öz-yeterlik algısı oluşturmalarına sebep olabilir. Konuyla ilgili literatür tarandığında ise beden eğitimi ve farklı alanlarda öğrenim gören öğrencilerle yapılan araştırmalarda bu araştırma bulgularını destekleyen bazı araştırmalara rastlanmıştır. Akbaş ve Çelikkaleli (2006), sınıf öğretmeni adaylarının öz-yeterlikleriyle ilgili çalışmada cinsiyete yönelik bir farklılık bulamamıştır. Şahin Taşkın ve Hacıömeroğlu (2010), öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının cinsiyete göre farklılık yaratmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca, Koparan, Öztürk ve Haşıl Korkmaz (2011) öğretmenlerin öz-yeterlik düzeylerini araştırdığı araştırma sonucunda cinsiyetler arası farklılık tespit edememişlerdir.

Diğer yandan Demirtaş, Cömert ve Özer (2011), öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları arasında öğrenci katılımı dışında tüm boyutlarda erkek öğrenciler lehine anlamlı fark bulmuşlardır. Morgil, Seçken ve Yücel (2004)'e göre kimya öğretmen adaylarının öğretmenlik inançlarının erkek öğrenciler lehine yüksek olduğunu, Özdemir (2008) kız öğrencilerin öz-yeterlik inançlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmanın diğer bir boyutu olan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile ilgili bulgulara bakıldığında ise, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında cinsiyetler arasında anlamlı fark görülmemiştir. Tutum puanları toplamda, $F(1-191)=2,407$, ($p>0.05$). Ancak bu bulguda da öz-yeterlik inancında olduğu gibi öğretmen adaylarının tümünün öğretmenlik mesleğine karşı olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuç araştırma açısından beklendiği ve dikkate değer bir bulgu olarak görülmektedir. Kadın öğrencilerin toplam tutum puan ortalamaları 141,96 iken, erkek öğrencilerin ortalamaları 136,91 dir. (Alınabilecek en yüksek tutum puanı 170'dir). Mesleğe yönelik tutumlarda cinsiyete göre anlamlı bir fark çıkmamasının sebebi düşünüldüğünde ise, öğretmen adaylarının ileride yapacakları iş olarak gördükleri ve eğitimini aldıkları öğretmenlik mesleğini profesyonel bir bilinçle algılıyor olmaları, dolayısıyla benimsenmiş bir kabulün cinsiyetler arasında fark yaratmamasıyla ilgili olabilir.

Konuyla ilgili yapılan benzer araştırmalar incelendiğinde ise bazı araştırmalar kadın ve erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı benzer tutuma sahip olduklarını tespit etmişlerdir (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Bulut ve Doğan, 2006; Bulut, 2009; Özder, Konedralı ve Zeki, 2010; Taşdemir, 2014). Diğer yandan, bazı araştırmalar kadın öğretmen adaylarının erkek adalara göre anlamlı derecede farklılık yaratacak olumlu tutuma sahip olduklarını (Çapa ve Çil, 2000; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Üstüner, Demirtaş ve Cömert, 2009) tespit etmişlerdir. Nachimuthu ve Vijayakumari (2012), öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Kumar (2012), devlet okulları ve özel okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının karşılaştırıldığı araştırmasında, devlet ve özel okullarda görev yapan kadın ve erkek öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri İle Mesleğe Yönelik Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Üniversitedeki Bölüme Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Üniversite	N	\bar{X}	S	Sd	F	P
Öğrenci Katılımı	Kastamonu Ü.	60	55,78	13,595			
	B. Ecevit Ü.	27	53,29	6,781			
	Karabük Ü.	34	55,47	9,310	4-188	0,682	0,606
	Abant İ.B.Ü.	33	57,72	7,542			
	Bartın Ü.	39	55,43	9,762			
Öğretim Stratejileri	Kastamonu Ü.	60	55,56	9,827			
	B. Ecevit Ü.	27	55,11	6,874			
	Karabük Ü.	34	57,91	10,166	4-188	1,260	0,287
	Abant İ.B.Ü.	33	59,27	6,737			
	Bartın Ü.	39	56,51	9,8351			
Sınıf Yönetimi	Kastamonu Ü.	60	56,85	9,405			
	B. Ecevit Ü.	27	53,85	7,118			
	Karabük Ü.	34	58,14	10,087	4-188	2,460	0,046
	Abant İ.B.Ü.	33	60,87	7,153			
	Bartın Ü.	39	57,28	9,270			
Öz-yeterlik Toplam	Kastamonu Ü.	60	168,20	29,080			
	B. Ecevit Ü.	27	162,25	18,107			
	Karabük Ü.	34	171,52	28,668	4-188	1,457	0,217
	Abant İ.B.Ü.	33	177,87	19,952			
	Bartın Ü.	39	169,23	27,778			
Tutum Toplam	Kastamonu Ü.	60	140,60	21,750			
	B. Ecevit Ü.	27	133,62	19,402			
	Karabük Ü.	34	139,55	21,307	4-188	1,362	0,249
	Abant İ.B.Ü.	33	145,09	25,336			
	Bartın Ü.	39	135,17	23,583			

Tablo 2’de görüldüğü gibi beden eğitimi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre mesleki öz-yeterlik düzeyleri sınıf yönetimi dışındaki tüm alt boyutlar ve toplamda anlamlı farklılık oluşturmamaktadır ($p>0.05$). Kastamonu üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksek okulu öğrencilerinin mesleki öz-yeterlikinancı toplam puanları $\bar{X} = 168,20$, Bülent Ecevit Üniversitesi $\bar{X} = 162,25$, Karabük Üniversitesi $\bar{X} = 171,52$, Abant İzzet Baysal Üniversitesi $\bar{X} = 177,87$, Bartın Üniversitesi $\bar{X} = 169,23$, $F(4-188) = 1,457$ ’dir. (Alınabilecek en yüksek öz-yeterlik puanı 216’dır).

Öğretmen adaylarının programların planlama, süreç ve değerlendirme boyutlarında benzer yaşantılardan geçmeleri mesleğe karşı öz-yeterlik inançlarını benzer şekilde etkilemiş olabilir. Öğretmen adaylarının ölçeğin sınıf yönetimi alt boyutunda Abant İzzet Baysal Üniversitesi beden eğitimi öğretmenliği öğrencileri lehine bir sonuç çıkması ise, söz konusu bölümde öğrencilerin eğitimlerinin süreç boyutunda farklı uygulamalarla karşılaşmış olmalarıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir. Diğer yandan araştırma örneklemini oluşturan üniversitelerin kuruluş tarihlerine bakıldığında Abant İzzet Baysal Üniversitesinin diğer üniversitelere göre kuruluş yılında ön sırada olduğu görülmektedir. Kastamonu Üniversitesi kuruluş yılı 1993-1994, Bülent Ecevit üniversitesi kuruluş yılı 25.10.2010, Karabük Üniversitesi kuruluş yılı 26.02.2010, Abant İzzet Baysal Üniversitesi kuruluş yılı 1993-1994, Bartın Üniversitesi kuruluş yılı 22.05.2008’dir. Bu tarihler incelenecek olursa yıl itibarıyla Abant İzzet Baysal Üniversitesinin diğerlerine göre daha köklü bir geçmişe sahip olması, gerek yönetim gerekse eğitim öğretim süreçleri ve değişkenleri açısından sınıf yönetiminin süreç boyutu içinde olduğu göz önünde bulundurulursa tecrübe ve zamanın sağladığı doğal etkinin öğretmen adaylarının sınıf yönetimi algısını etkileme olasılığı düşünülebilir.

Bu bulguyla ilgili araştırmalar incelendiğinde, Özdemir (2008), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre anlamlı farklılık oluşturduğu, Demirtaş, Cömert ve Özer (2011) ve Yeşilyurt (2013) öğretmen

adaylarının öğrenim gördükleri programa göre özyeterlik düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu, Akkuş (2013) öğretimi planlama boyutunda üniversiteler arasında farklılık olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu kendi içinde değerlendirildiğinde söz konusu üniversitelerin kuruluş yılı, örneklemedeki diğer üniversitelere göre çeşitli açılardan farklılıklarıyla ilgili incelemelerle açıklanabilir.

Diğer yandan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri üniversitedeki bölüme göre farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Tutum puanları toplamda, $F(4-188)= 1,362$, ($p>0.05$). Fakat tüm öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutum puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Kastamonu üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksek okulu öğrencilerinin mesleki tutum puanları $\bar{X} =140,66$ Bülent Ecevit Üniversitesi $\bar{X} = 133,62$, Karabük Üniversitesi $\bar{X} = 139,55$, Abant İzzet Üniversitesi $\bar{X}=145,09$ Bartın Üniversitesi $\bar{X} =135,17$ 'dir (Alınabilecek en yüksek tutum puanı 170'dir).

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversitelere göre mesleki tutum puanlarında farklılık oluşmaması, öğretmen adaylarının benzer öğrenme süreçlerinden geçmeleri ile ilgili olabilir. Diğer yandan bu bulguyu destekleyen bir çalışma Demirtaş, Cömer ve Özer (2011) tarafından yapılmıştır.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri İle Mesleğe Yönelik Tutumlarının Akademik Ortalamalarına Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Akademik Ortalama	N	\bar{X}	S	Sd	F	P
Öğrenci Katılımı	1,50-2,00	4	58,50	6,191			
	2,01-2,50	40	56,92	8,6835			
	2,51-3,00	88	53,88	9,322	4-188	1,552	0,189
	3,01-3,50	52	57,80	13,113			
	3,51-4,00	9	53,33	9,027			
Öğretim Stratejileri	1,50-2,00	4	57,75	3,500			
	2,01-2,50	40	59,42	7,309			
	2,51-3,00	88	54,81	10,056	4-188	2,122	0,080
	3,01-3,50	52	57,88	8,106			
	3,51-4,00	9	56,55	10,748			
Sınıf Yönetimi	1,50-2,00	4	58,00	8,082			
	2,01-2,50	40	58,00	8,332			
	2,51-3,00	88	56,52	9,774	4-188	0,460	0,765
	3,01-3,50	52	58,53	8,256			
	3,51-4,00	9	57,22	9,562			
Öz-yeterlik Toplam	1,50-2,00	4	174,25	15,819			
	2,01-2,50	40	174,35	23,087			
	2,51-3,00	88	165,22	27,864	4-188	1,411	0,232
	3,01-3,50	52	174,23	25,122			
	3,51-4,00	9	167,11	28,387			
Tutum Toplam	1,50-2,00	4	138,75	30,059			
	2,01-2,50	40	138,42	20,871			
	2,51-3,00	88	136,75	23,142	4-188	0,708	0,587
	3,01-3,50	52	142,84	22,132			
	3,51-4,00	9	143,88	23,390			

Tablo 3'de görüldüğü gibi beden eğitimi öğretmen adaylarının akademik ortalamalarına göre mesleki öz-yeterlik inanç düzeylerinin tüm alt boyutları ve toplam öz-yeterlik puanlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Toplamda akademik ortalaması 1,50-2,00 olan öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlik inanç $\bar{X}= 174,25$ iken, 2,01-2,50 ortalamaya sahip öğrencilerin $\bar{X}= 174,35$ 'dir. 2,51-3,00 ortalamaya sahip öğrencilerin $\bar{X}=165,22$ iken, 3,01-3,50 ortalamaya sahip öğrencilerin $\bar{X}=174,23$ 'dür. 3,51-4,00 ortalamaya sahip öğrencilerin $\bar{X} =167,11$, $F(4-188) = 1,411$ 'dir (Alınabilecek en yüksek öz-yeterlik puanı 216). Öğretmen

adaylarının akademik ortalama farklılığının mesleki özyeterliklerini etkilememesi daha çok duyuşsal bir özellik olan özyeterlik algısının öğrencilerin meslek edinmek üzere girdikleri programda benzer duyuşsal hazırbuluşluk oluşturmasıyla ilgili olabilir.

Aynı zamanda ilgili araştırmalar incelendiğinde bu araştırma bulgusuyla benzer bulgulara rastlanmıştır (Şahin-Taşkın ve Hacıömeroğlu, 2010; Yeşilyurt, 2013). Diğer yandan, yapılan birçok araştırma akademik başarı ile öz-yeterlik inancı arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir (Bandura, Barbaranelli, Caprara ve Pastorelli, 1996; Hampton ve Mason, 2003; Üredi ve Üreci, 2005; Zimmerman ve Kitsantas, 2005; Zajacova, Lynch ve Espenshade, 2005).

Diğer yandan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının akademik ortalamalarına göre fark yaratmadığı görülmüştür. Tutum puanları toplamda, $F_{(4-188)}=0,708$, ($p>0.05$). Ancak akademik ortalama arttıkça, mesleğe yönelik tutum puanında arttığı gözlenmektedir. Akademik ortalaması 1,50- 2,00 olan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum ortalamaları $\bar{X}=138,75$, 2,01-2,50 ortalamaya sahip olanların $\bar{X} =138,42$, 2,51-3,00 ortalamaya sahip olanların $\bar{X}=136,75$, 3,01-3,50 ortalamaya sahip olanların $\bar{X}=142,84$, 3,51-4,00 ortalamaya sahip olanların $\bar{X} =143,88$ 'dir (Alınabilecek en yüksek tutum puanı 170'tir).

Öğretmen adaylarının akademik başarılarının öğretmenlik mesleğine olan tutumlarını anlamlı düzeyde etkilememesinin sebebi ise öğretmen adaylarının meslek algılarının tıpkı öz-yeterlik inancında olduğu gibi duyuşsal yaşantılardan etkilenmesi dolayısıyla daha çok bilişsel bir kazanım olarak görülebilecek olan akademik başarıya sahip oluşun bu alana olan etkisini perdelemesiyle ilgili olabilir. Bu bulguyla ilgili araştırmalar incelendiğinde ise benzer şekilde araştırma bulgularını destekleyen araştırma Özder, Konedralı ve Zeki (2010) tarafından yapılmış, araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları yüksek düzeyde bulunmuş, ancak, bu puanlar ile akademik başarı puanları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Diğer yandan Abbasoğlu ve Öncü (2013) tarafından yapılan araştırmada ise öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarıyla akademik başarılarına ilişkin algıları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri İle Mesleğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki

		Öz-yeterlik Toplam	Tutum Toplam
Öz-yeterlik Toplam	Pearson Korelasyonu	1	0,393
	Sig. (2-tailed)		0,000
	N	193	193
Tutum Toplam	Pearson Korelasyonu	0,393	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	
	N	193	193

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlik inanç düzeyleri ile mesleki tutumları arasında pozitif orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,393$, $p<0.05$). Bu sonuç araştırma açısından beklendik ve olumlu bir sonuç olarak görülmektedir. Bu sonuç ayrıca öğretmen adaylarının özyeterlik düzeylerini geliştiren etkinliklerinin aynı zamanda mesleğe karşı tutumlarını da aynı yönde etkileyeceği ya da tutumlarını değiştirmeye yönelik çalışmaların da özyeterliklerini aynı yönde etkileyeceği anlamına gelmektedir. Diğer yandan öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleğe dönük öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı araştırmalarda iki değişken arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Çakır, Erkuş ve Kılıç, 2004; Oğuz ve Topkaya, 2008; Çakır, 2005).

Sonuç

Beden eğitimi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın sonuçları şöyledir;

- Bu araştırmanın en önemli sonucu beden eğitimi öğretmen adaylarının tümünün olumlu sayılabilecek düzeyde mesleki öz-yeterlik inancı ve tutumuna sahip olmalarıdır. Diğer bir deyişle araştırmaya katılan öğretmen adayları bir öğretilerde olması gereken iki önemli özelliğe sahiptirler. Bu özelliklerin kazanılmasında öğretmenlik programlarının, öğrenme –öğretme süreçlerinin ve üniversite ortamındaki formal ve informal yaşantıların etkisi düşünülebilir.
- Öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlik inanç düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında cinsiyetlerine bağlı olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuç mesleki özyeterlik algısı ile mesleki tutum algısında cinsiyet değişkeninin önemli bir rol üstlenmediği anlamına da gelebilir.
- Öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlik inanç düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında öğrenim gördükleri üniversitedeki bölüme bağlı olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç öğretmen adaylarının benzer eğitim programlarından ve öğrenme yaşantılarından geçtikleri anlamına da gelebilir.
- Öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlik inanç düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında akademik ortalamalarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç bilişsel kazanımların bir göstergesi sayılabilecek akademik başarının, daha çok duyuşsal özellik sayılabilecek özyeterlik ve tutum gibi özellikler üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı anlamına da gelebilir.
- Beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlik inanç düzeyleri ile mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı, orta düzey bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç ise öğretmen adaylarında olması beklenen iki olumlu özelliğe aynı yönde sahip oldukları anlamına gelebilir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda gerek yapılan araştırma sonuçlarına yönelik gerekse yeni yapılacak araştırmalara dönük şu önerilerde bulunulabilir;

- Her ne kadar öğretmen adaylarının mesleğe yönelik öz-yeterlik inanç ve tutumları olumlu düzeyde olsa da öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adaylarının bu tür duyuşsal özelliklerini artırmaya yönelik okul içi ve okul dışı etkinlikler düzenlenebilir. (Akran öğretimi, gönüllü yardımcı öğretmenlik, sosyal ve akademik projeler düzenleme ve katılım, mesleğe yönelik seminer, kongre vs'ye katılıma teşvik çalışmaları vd)
- Bu araştırma beden eğitimi öğretmen adaylarının da içinde bulunduğu farklı örneklem gruplarında tekrarlanabilir.
- Batı Karadeniz Bölgesiyle sınırlanan bu araştırma diğer bölgelerde tekrarlanabilir.
- Farklı değişkenlerle öğretmen adaylarının öz-yeterlik inancı ve tutumlarının ilişkisi incelenebilir.

Kaynaklar

- Abbasoğlu, E. ve Öncü, E. (2013). Beden Eğitimi öğretmeni adaylarının benlik saygıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 407-425.
- Akbaş, A. ve Çelikkaleli, Ö. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 98-110.
- Akkuş, Z. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özyeterlik inanç düzeylerinin belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 102-116.
- Akpınar, Y. (2004). Eğitim teknolojisiyle ilgili öğrenmeyi etkileyebilecek bazı etmenlere karşı öğretmen yaklaşımları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3 (3), 124-135.

- Ashton, P. (1984). Teacher efficacy: A motivational paradigm for effective teacher education, *Journal of Teacher Education*, 35 (5), 28-32.
- Aslan, K. (2002). Değişen toplumda aile ve çocuk eğitiminde sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*, 1 (2), 25-33.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*, NJ: Englewood Cliffs,
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman.
- Bandura, A., Barbaranelli, C., Caprara, C.V., & Pastorelli, c. (1996). self-efficacy beliefs as shapers of children's aspirations and career trajectories. *Child Development*, 72(1), 187-206.
- Baykul, Y. (1996). *İstatistik: methodlar ve uygulamalar*. Ankara: Lazer Offset Yayıncılık.
- Bayraktar, Ş. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimine yönelik yeterlik inançlarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 38 (182), 58-71.
- Bilgin, N. (1985). *Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bulut, H. ve Doğan, Ç. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim fakültesi Dergisi*, 8 (1), 13-27.
- Bulut, H. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Cannon, J. R., & Scharmann, L. C. (1996). Influence of a cooperative early field experience on preservice elementary teachers' science self-efficacy. *Science Education*, 80(4), 419-436.
- Çakır, Ö. (2005). Anadolu üniversitesi açık öğretim fakültesi ingilizce öğretmenliği lisans programı (İÖLP) ve eğitim fakülteleri ingilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (6), 27-42.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Çapa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 69-73.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J. ve Sarıkaya, H. (2005). Öğretmenlik özyeterlik ölçeği türkçe uyarlamasının geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 30 (137), 74-81.
- Çapri, B. ve Kan, A. (2007). Öğretmenlerin kişilerarası öz-yeterlik inançlarının hizmet süresi, okul türü, öğretim kademesi ve unvan değişkenleri açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 63-83.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 33-53.
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36 (159), 96-111.
- Erişen, Y., ve Çeliköz, N. (2003). Öğretmen adaylarının genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (4), 427-439.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M.T. ve Güven, K. (2000). Öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25(116), 27-32.
- Gibson, S., & Dembo, M. (1984). Teacher efficacy: A construct validation. *Journal of Educational Psychology*, 76, 569-582.
- Gürbüz, H. ve Kışoğlu, M. (2007). Tezsiz yüksek lisans programına devam eden fen edebiyat ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9 (2), 71-83.
- Gürbüztürk, O. ve Genç, S.Z. (1997). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin fakülteye ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki: Atatürk üniversitesi örneği. 4. *Ulusal*

- Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri I: Program geliştirme, öğretmen yetiştirme, yaygın eğitim. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 51, 473-485*
- Hampton, N.Z., & Mason, E. (2003). Learning disabilities, gender, sources of self-efficacy, self-efficacy beliefs, and academic achievement in high school students. *Journal of School Psychology, 41*(2), 101–112.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel araştırma metodu*. Ankara: Hacetepe Taş Kitapçılık.
- Koparan, Ş., Öztürk, F. ve Haşıl Korkmaz, N. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin öz-yeterlik ve beden eğitimi yeterliklerinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayısı*, 52-61.
- Kumar, H. (2012). A comparative study of attitude towards professionalism of government and non-government school teachers, abhinav-national monthly refereed. *Journal of Research In Commerce & Management, 2* (12), 105-115.
- Morgil, İ., Seçken, N. ve Yücel, S. (2004). Kimya öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 6* (1), 62-72.
- Nachimuthu, N., & Vijayakumari, G. (2012). Teacher educators' perceptions & attitudes of their Profession. *International Journal of Behavioral Social and Movement Sciences, 1* (02), 81-89.
- Oğuz, A. ve Topkaya, N. (2008). Ortaöğretim alan öğretmenliği öğrencilerinin öğretmen özyeterlik inançları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları. *Akademik Bakış, 14*, 23–36.
- Özder, H., Konedraı, G. ve Zeki, C.P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 16* (2), 253-275.
- Özdemir, S.M. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 54*, 277-306.
- Papanastasiou, C. (2002). School, teaching and family influence on student attitudes toward science: based on TIMSS data for Cyprus. *Studies in Educational Evaluation, 28*, 71-86.
- Pajares (2002). Overview of social cognitive theory and of self-efficacy. 16 Ekim, 2015 tarihinde <http://www.emory.edu/EDUCATION/mfp/eff.html> adresinden alınmıştır
- Ramey, G.L. & Shroyer, M.G., (1992). Enhancing science teaching self-efficacy in preservice elementary teachers. *Journal of Elementary Science Education, 4*, 26-34.
- Riggs, I. M., & Enochs L. G. (1990). Toward the development of an elementary teacher's science teaching efficacy belief instrument. *Science Education, 74* (69), 625-637.
- Soodak, L., & Podell, D. (1993). Teacher efficacy and student problem as factors in special education referral. *Journal of Special Education, 27*, 66–81.
- Şeker, H., Deniz, S. ve Görgeç, İ. (2005). Tezsiz yüksek lisans öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlikleri üzerine değerlendirmeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 42*, 237-253.
- Şahin Taşkın, Ç. ve Hacıömeroğlu, G. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının özyeterlik inançları: nicel ve nitel verilere dayalı bir inceleme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11* (1), 21–40.
- Taşkın Can, B., Cantürk Günhan, B. ve Öngel Erdal, S. (2005). Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen derslerinde matematiğin kullanımına yönelik özyeterlik inançlarının incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17*, 47–52.
- Taşdemir, C. (2014). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2* (3), 91-113.
- Tschannen–Moran, M., & Woolfolk Hoy, A. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education, 17* (7), 783–805.
- Ünver, G., Bümen, N.T. ve Başbay, M., (2008). *Ege Üniversitesi'nde yürütülmekte olan ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programının değerlendirilmesi*. Ege

- Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Şube Müdürlüğü tarafından desteklenen 05 EGF 003 nolu proje, İzmir.
- Üredi, I. ve Üreci, C. (2005). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin öz-düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının matematik başarısını yordama gücü, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (2), 250-260.
- Üstüner, M. Demirtaş, H. ve Cömert, M. (2009). The Attitudes of prospective teachers towards the Professional of teaching. *Education and Science*, 34 (151), 140-155.
- Yaman, S., Koray, Ö.C. ve Altunçekiç, A. (2004). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (3), 355-364.
- Yeşilyurt, E. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (45) 88-104.
- Zajacova, A., Lynch, S.M., & Espenshade, T.J. (2005). Self-efficacy, stress and academic success in college. *Research in Higher Education*, 46 (6), 677-706.
- Zimmerman, B.J., & Kitsantas, A. (2005). Reliability and validity of self-efficacy for learning form, scores of college students. *Journal of Psychology*, 215 (3), 157-163.
- Woolfolk, A.E., Rosoff, B., & Hoy, W.K. (1990). Teacher's sense of efficacy and their beliefs about managing students. *Teaching and Teacher Education*, 6 (2), 137-148.

Extended Abstract

Introduction

Teachers support the societies as developing students' abilities, skills and wishes. Teachers who believed themselves as doing their jobs are more successful at the students' achievements. This means self efficacy. Self efficacy is the extent or strength of one's belief in one's own ability to complete tasks and reach the goals. Psychologists have studied self efficacy from several perspectives, noting various paths in the development of self efficacy; the dynamics of self efficacy, and lack thereof, in many different settings; interactions between self efficacy and self concept; and habits of attribution that contribute to, or detract from, self efficacy. Psychologist Bandura (1994) has defined self efficacy as one's belief in one's ability to succeed in specific situations or accomplish a task. One's sense of self efficacy can play a major role in how one approaches goals, tasks, and challenges. Teachers who hold high levels of self efficacy are supposed to be more successful in using teaching strategies more effectively, in ensuring new opportunities to the students in learning environment and in implementing classroom management skills. On the other hand, there are differences between teachers with high and low levels of teacher self efficacy, especially in using new teaching techniques and providing feedback to students.

Teachers, doing their jobs by relying themselves, affected students positively. At the same time teachers' attitudes toward education, their job and students will also bring new achievements to education area. Development of positive attitude towards profession helps in developing creative thinking and motivating students. Behaving that way teachers are more helpful in their courses. The different learning environment, instructional materials and strategies adopted in initial teacher training programme are also responsible for difference in attitude of student teachers towards teaching profession. When examined the researches in preservice students' self efficacy and attitudes toward their teaching profession, it was seen that there are some researches in self efficacy and some researches about attitudes of preservice students but also it was seen that there are limited number of researches together about preservice students' self efficacies and attitudes toward profession. As encountering this need, this research was done.

Method

The purpose of this study is to investigate the relation between pre-service teachers' sense of self-efficacy and attitudes toward teaching profession. This research was done in springterm of 2014-2015 academic year and the sample consists of 93 volunteering prospective teachers who

were senior students of Physical Education Teaching Department in Kastamonu University, Bülent Ecevit University, Karabük University, Abant İzzet Baysal University and Bartın University. Teachers' confidence Self-Efficacy scale which was developed by Tschannen-Moran and Woolfolk Hoy (2001) and Attitude toward Teaching Profession scale which was developed by Ünver, Bümen and Başbay (2008) were used to collect data. Descriptive analysis, percentage and frequency values, Pearson Product-Moment Correlation Coefficient test and Manova test were used for statistical analysis.

Results

At the end of this research, it was seen that the variables of gender, department of university and academic achievement did not create significant difference in their level of sense of self-efficacy and attitude toward teaching profession. Results of this research also stated that there was a significant and medium-level relationship ($r=.393$, $p<0.05$). Between the preservice students' sense of self-efficacy and attitudes toward teaching profession. On the other hand this research shows that pre-service students' sense of self efficacy and attitudes toward teaching profession are high level. This result is expected result for researchers. When considering that why there is no differences between genders, universities and academic achievements, it may be because of female and male students' past experiences are similar and especially their past school experiences influence their sense in same level. On the other hand these students are in same teaching programme and this may influence their senses similar way. In addition these students know that they will be teacher in future and this knowledge may cause no differences according to academic achievements.

Recommendation

- These scales of sense of self efficacy and attitudes toward teaching profession may be repeated by various group and size of samples.
- This study is limited to some factors. So researchers who will do new research may use various factors in their studies.